

ale i nej širší veřejnosti při poskytnutí kvalitního prostředí pro sportovní vyžití v obci. Výsledkem je realizace zapadající do prostředí obce³⁶ skrze urbánní a měřítková hlediska. Projekt **rekonstrukce a přístavba orlovny ve Vřesovicích**^d od Public atelier a FUUZE reprezentuje další fázi proměny centra obce v návaznosti na přeměnu bývalé fary na základní školu. Jedná se o odvážnou a zároveň citlivou intervenci do historického kontextu obce, kde nové vstupní prostory výrazně zvyšují urbánní prostorovou kvalitu souboru. Posledním příkladem je novostavba **společenského sálu farního centra v Lidečku**^e od Studia AEIOU. Jde o novostavbu pracující s kontrasty hmotovými i materiálovými. Kultivovanost a harmonie jsou bezpochyby posíleny citlivým zasazením do malebné krajiny obce. Všechny tyto realizace jsou v mnohém podobným příběhem, vypovídajícím o kontinuální péči o vystavěné prostředí s výraznými historickými kořeny, o dialogu mezi novým a historickým jazykem³⁷ a snaze o společenskou prosperitu lokální komunity posilovanou objekty iniciujícími každodenní sousedské sdílení. Jedná se v tom nejlepším slova smyslu o ukázky architektury vysokého standardu stavební kultury.

Péče o stavební kulturu ve výběru autora však není soustředěna pouze na sídla, ale také na realizace na pomezí sídel a krajiny či přímo na solitérní objekty v krajině, což je druhá výrazná skupina ve výběru staveb. Prvním příkladem je novostavba **vodojemu s vyhlídkou u Markvartic**^f od ZETTE atelieru, jež je ukázkou, že spojení čistě technického díla s lokální krajinou může mít i v brutalistní či minimalistické podobě svoji výraznou poetiku.³⁸ V podobném duchu, byť se zcela jinými výrazovými prostředky reaguje na krajinný kontext realizace **mostku na pastvině u Neslovic**^g od Atelieru krajinářské architektury, kdy se jedná o průchod pro krávy k napajedlu v místě křížení s polní cestou a cyklostezkou. Materialita projektu pracuje s akátovým dřevem, které je užito v celém území, a krajinná novostavba tak využívá existující jazyk pro splynutí s kontextem. Jiným solitérním objektem v krajině je novostavba **vinařství v Pavlově**^h od Atelieru Štěpán. Topografie terénu předem definovala formu domu, který je součástí topografické linie území a v lapidárně řešeném objektu usměrňuje vnitřní racionalitu směrem ke splynutí s okolní krajinou.³⁹ Jiným příkladem solitérních objektů v krajině je realizace **zázemí sportovního areálu v Ostravici**ⁱ od PAPOUŠEK & ŠILHÁN ARCHITECTS. Jestliže v předchozím případě se jednalo

o tradiční kulturní vinařskou krajinu, tak příklad u Ostravice reprezentuje krajinářský koncept spojený s golfovým areálem, kde vlastní zázemí je realizováno v soudobém architektonickém jazyku,⁴⁰ majícím v sobě odkaz k tradičním architektonickým figurám. Jistým solitérem v rámci tohoto výběru se může jevit **domek Lesanka ve Stojedíně**^j od Jana Fabiána, představující útulnu,⁴¹ jejímž primárním cílem je splynout s okolní krajinou, číspíše nabízet propojení s ní.

Uvedené realizace jsou bezpochyby důležitými doklady soudobé architektury⁴² v podmínkách kulturní krajiny. Každý z publikovaných příkladů je uměřenou, citlivou a neokázalou realizací, která nedává na oddiv sebe samu, ale pracuje s kontextem a chápe sebe jako střípek do mozaiky. Téma krajiny je obecně v současnosti intenzivněji komunikováno ve veřejném prostoru a uvedené stavby představují nejen příslib, ale spíše již setrvalý trend, který můžeme sledovat v realizacích spojených s krajinným rázem, udržitelným zemědělstvím a turismem.⁴³

Poslední skupinou jsou realizace v metropolích. **Komunitní centrum v Praze**^k od autorů XTOPIX vzniklo transformací objektu socialistické sídlištní občanské vybavenosti na soudobou veřejnou stavbu.⁴⁴ Realizace ve formě nástavby a přístavby pracuje také s výrazným prvkem nové střešní terasy s kavárnou, která podstatně rozšiřuje možnosti využití. Vlastní jazyk architektury vychází ze soudobé výrazové estetiky, doplněné „muralem“ odkazujícím na street art kulturu, která je na sídlišťích živá. Výraznou metropolitní realizací představuje projekt pražské **Kunsthalle**^l od Schindler Seko architekti a OH-Studia z Berlína, který dokázal vtisknout nový život a funkci původnímu objektu v neoklasicistním stylu z 30. let 20. století. Nejvýraznějším zásahem do exteriéru je bezpochyby objekt nástupní měděné rampy, která sama o sobě působí jako výrazný artefakt.⁴⁵ Zásadní se však skrývá uvnitř, a to ve formě výstavních prostor vytvářejících svébytný svět pro vystavování umění. Projekt podobného významu byl realizován také v moravské metropoli, kde byla realizována **rekonstrukce Uměleckoprůmyslového muzea**^m od sdružení autorů Evy Eisler, Davida Karáska, Studia Olgoj Chorchoj, Tomáše Svobody, Marka Štěpána a Maxima Velčovského se studiem edit! Vznikla tak výjimečná realizace pro tuto klíčovou kulturní brněnskou instituci. Výrazným prvkem projevujícím se v exteriéru je objekt Mraku, umožňující inscenaci akcí na dvoře paláce. Velkorysost v přístupu se projevuje i v interiéru, který

je plný nových působivých expozic a galerijního zázemí. Poslední realizací, které se v této skupině staveb dotknou, je komorní transformace industriálního prostoru v blízkosti centra Brna, jež byl zásahem studia RO_aR přeměněn na **jógové centrum a galerii**ⁿ. Nej nápadnějším prostorovým prvkem jsou určitě nová zazeleněná atria, která původnímu objektu dávají možnost propojení s okolím i v úrovni podlahy, a nikoli pouze skrze okna ve světlících.⁴⁶ Architekti pracovali také s výraznými vestavbami, jež umožňují citlivě skloubit provoz galerie a jógového centra. Všechny vybrané realizace tohoto posledního souboru staveb představují intervence do existujících objektů, které v některých případech doznaly funkční proměny, společně však všechny iniciují společenský a kulturní život. Je zřejmé, že s ohledem na aktuální trendy nejen v architektuře bude třeba vždy poctivě zodpovědět otázku, kdy je nezbytně nutno bourat starou strukturu a kdy je vhodnější přistoupit k její revitalizaci či rekonstrukci.⁴⁷ Uvedené příklady dokládají, že realizace v existujících strukturách nemusí být pro architektu jakkoli svazující, neřkuli omezující v architektonickém výrazu či jazyku.

Komentovaný výběr staveb v letošní ročence zahrnuje i další výrazné stavební počiny, které se vyznačují především dobrou úrovní stavební kultury a kultivací⁴⁸ vystavěného prostředí.

Součástí ročenky je také rozhovor s předsedou ČKA Janem Kašlem, vedený Evou Vackovou o tématech dotýkajících se rozvoje našich měst v kontextu očekávané změny stavebního zákona a legislativních úprav autorizačního zákona, jakož i o prezentaci architektury ve veřejném prostoru a úloze a roli edukace laické i odborné veřejnosti.⁴⁹ Tématem hovoru jsou také aktuální celospolečenské výzvy, které se v současné době týkají dostupnosti bydlení. Kritické komentáře směřují k aktuální situaci územního plánování či reflexi urbanistických trendů v českém prostředí.⁵⁰ Knihu zakončuje výběr událostí roku 2022 a komentář kním od Martina Vemera a Jana Hejhálka z časopisu INTRO.

Ročenka české architektury, jejíž reprezentanty vybral a zhodnotil Ondřej Chybík, podává na bezmála 180 stranách impozantní obraz architektonického dění, který nám dává možnost hledět do budoucnosti s nadějí.⁵¹ Trendy, jež je možné sledovat v současné české architektuře, jsou totiž v mnohém spojeny s péčí, pokorou, pílí a místní komunitou, pro niž je architektura často více než jen objekt,⁵² je také symbolem živého a aktivního lokálního společenství.